

Fag: Natur/Teknologi og Dansk, 3.-5. klasse, evt. 1.-2. klasse
Omfang: 2-4 lektioner

Dyrebiografi om tigeren

I denne opgave skal eleverne lære, at pattedyr har særlige kendetegn, der fortæller os noget om deres levevilkår:

Hvorfor ser dyrene ud, som de gør, og hvordan kan man beskrive dem i en dyrebiografi, hvor man bruger metoden med de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Opgaven tager udgangspunkt i Bangladeshs nationaldyr, den bengalske tiger, der er en truet dyreart.

1.-2. klasse kan også være med, hvis I laver dyrebiografien sammen i klassen i stedet for parvis.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal blive i stand til at beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved tigre og ved pattedyr som dyregruppe.
- Eleverne skal kunne forklare karakteristika ved dyr ud fra de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved tigeren og ved pattedyr som dyregruppe.
- Eleverne kan beskrive selvdesignede fantasidyr ud fra de 7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 4. klasse		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 1: Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimenterende / Eleven har viden om ordforråd og sproglige valgmuligheder
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber

Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Mennesket 1: Eleven kan med modeller fortælle om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning / Eleven har viden om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Naturen lokalt og globalt 1: Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på Jorden / Eleven har viden om naturområder
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Naturen lokalt og globalt 2: Eleven kan undersøge dyrs og planter tilpasninger til naturen / Eleven har viden om dyrs og planter levesteder og livsbetingelser

Introduktion til eleverne

Forforståelse: Truede dyrearter

Mange af verdens dyr er truede af mange forskellige årsager. En af de største trusler mod dyrene er dog, at deres levesteder skrumper eller forsvinder.

Når områder med særlige naturtyper som f.eks. regnskov, mangroveskov, koralrev, vådområder, savanne, græssteppe eller havområder bliver ødelagt, har det konsekvenser for de dyr og planter, som er tilpasset til at leve netop dér. Når sådan et levested bliver ødelagt, forsvinder dyrenes føde og de specielle forhold, som de har brug for, når de skal skjule sig, sove, lægge æg eller passe unger, finde mager, køle sig ned eller holde varmen osv. Så kan de ikke overleve i det område længere.

Levestederne bliver ofte ødelagt for at dyrke landbrug eller bygge huse og veje. Eller når et område skal bruges til at finde olie eller mineraler som guld, sølv og diamanter. De kan også ødelægges af f.eks. miljøgifte eller et ændret klima.

Et slemt eksempel er, at der hvert år bliver fældet store områder af tropisk regnskov. I de tropiske regnskove tæt ved Ækvator lever over halvdelen af verdens dyr og planter. Det er f.eks. kendte dyr som orangutang, chimpansen, gorilla, løveabe, tiger, jaguar, lemur, kolibri, papegøje og paradisfugl, masser af slanger og frøer plus myriader af insekter. Og umådelig mange plantearter.

Nogle dyr bliver dræbt i selvforsvar, eller fordi dyrene ødelægger fattige menneskers afgrøder eller æder deres husdyr. Nogle dyr bliver dræbt af krybskytter, fordi de kan tjene penge på at sælge dyrene som mad, som trofæ eller som naturmedicin. Det er ofte fattige folk, der bliver krybskytter.

Fattigdom og voksende befolkninger i mange af de fattige lande er derfor også blandt de vigtige grunde til, at vilde dyr er truede.

Mere inspiration

Læs evt. afsnittet 'Bevarelse af vilde dyr' på WWF, [Verdensnaturfondens hjemmeside](#). Fokus er her på de store truede pattedyr elefant, næsehorn, gorilla, tiger mv.

Husk også de positive historier!

Husk også at have fokus på de positive historier om truede dyr. Det går nemlig også rigtig godt for mange dyr. Det nytter noget, når man laver regler for fiskeri, regler for miljøgifte eller broer over motorveje, så dyrene kan komme over. Det betyder også noget, når man laver naturparker og forbyder handel med truede dyr.

Refleksion: Kendetegn for pattedyr

Fortæl eleverne om, at man kan kategorisere dyr og dyregrupper ud fra deres særlige kendetegn. Start med en øvelse, hvor I sammen taler om, hvad alle pattedyr har til fælles. Skriv kendetegnene op på tavlen, efterhånden som eleverne kommer med dem.

---

1. Fælles kendetegn

Indled med at tale med eleverne om, hvad alle pattedyr har tilfælles:

- De føder levende unger (ikke æg).
- De fleste lever på land. Kender I pattedyr, der ikke lever på land?
- De har hår eller pels.
- De får ilt gennem lungerne.
- Ungerne dier hos moderen.
- De har højt udviklede hjerner, som betyder, at de kan lære.
- De er varmblodede.
- De har tre små knogler i mellemøret: hammeren, ambolten og stigbøjlen.

---

2. Særlige kendetegn

Nogle af de særlige kendetegn ved et dyr giver dyret en helt særlig funktion. Kattedyr har for eksempel lange kløer, så de kan sætte hurtigt af. Og mange slanger har en elastisk kæbe, så de kan gabe over et bytte, der er større end dem selv.

Hvad bruger for eksempel elefanten sin snabel til?

- Til at få fat på blade i træerne og til at hive græs op med.
- Til at suge vand op med.
- Til at udstøde lyde med.
- Til at forsvare sig med. Den svinger snablen faretruende fra side til side.
- Til at snuse, føle og, gribe med.

Opgave: Beskriv en tiger med de syv F'er

Sådan gør I:

Nu skal eleverne lave en dyrebiografi om tigre ved hjælp af de 7 F'er. Indled med at skrive F-ordene op på tavlen, og uddyb, hvad de enkelte begreber betyder. Brug et vilkårligt pattedyr som eksempel og lad eleverne byde ind.

Her er det f.eks. elefanten, verdens største landlevende pattedyr:

- **Føde:** Planter, blade, grene og græs.
- **Form:** Stor og tung. Store, flade fødder. Lille hale. Store ører (forskel på afrikanske og indiske elefanter).
- **Farve:** Grå.
- **Findested:** I mange afrikanske og asiatiske lande. De lever i flokke.
- **Formering:** Elefanthunner er drægtige i 22 måneder og føder én unge.
- **Fjender:** Ingen naturlige fjender. Rovdyr kan dog angribe syge elefanter og unger. Mennesket er elefantens største fjende. Krybskytter. Ekstra information: I nogle lande er elefanten en truet dyreart, men nogle steder er det begyndt at vende, bl.a. i de afrikanske lande Botswana og Zimbabwe.
- **Forsvar:** Tyk hud. Nogle har stødtænder. Snablen kan den true og slå med.

Når I er færdige med øvelsen, og eleverne har forstået metodikken, er det tid til at lave en dyrebiografi om tigre.

Læs faktabogen om tigre på hjemmesidens 'Opdag Bangladesh'. I kan gøre det sammen i klassen, hver for sig eller i små grupper på pc eller tablet.

Hvis eleverne arbejder parvis eller i mindre grupper: Print det medfølgende elevark ud og giv hver gruppe et eksemplar, som de kan udfylde. Lad eleverne evt. supplere beskrivelsen med en tegning af en tiger, hvor kendetegnene er fremhævet.

Opgave: En fri dyrebiografi

...om et andet dyr eller om et fantasidyr

Du kan nu gentage opgaven ved at lade eleverne lave en dyrebiografi om et andet dyr, de selv vælger. Du kan også give dem mulighed for at designe egne fantasidyr ud fra de 7 F'er. Når de skal designe et fantasidyr med faglige krav, skal eleverne gøre sig mange overvejelser. Disse overvejelser er en god støtte for eleverne i deres læreproces - også selv om det er et helt vildt fantasidyr, de kommer frem til.

Opgave: Historiefortælling

”Inden jeg kom til dyrehaven...”

Mange truede pattedyr lever i dag i beskyttede områder, nationalparker, rekreationshjem for tilskadekomne dyr, zoologiske haver mv. Ofte er disse steder også en del af avlsprogrammer, der forsøger at øge bestanden af de truede dyr.

Lad eleverne fortælle en historie om, hvad en forældreløs tigerunge har oplevet, inden den kom til dyrehaven:

- Hvordan har tigerungen levet indtil nu?
- Hvad skete der, den dag tigerungen blev fundet forladt i mangrove-skoven?
- Hvordan kom tigerungen til dyrehaven?

Stil krav om, at historien indeholder de 7 F'er for tigreren: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

Lad eleverne parvis eller i små grupper komme med forslag og give hinanden gode ideer. Herefter fortæller/skriver eleverne parvis tigerungens historie fra fødslen, til den blev reddet og kom til dyrehaven.

Historien kan fremlægges gennem bundne eller valgfrie udtryksformer. Fx som fortælling, digt, rap, tegneserie, teater, interviews mv. Vælg formen efter klassesetning, elevgruppe og fagligt fokus.

Dyrebiografi om:

Det skal I gøre:

1. Udfyld skemaet.
2. Lav en flot tegning af dyret.

Føde: Hvad spiser dyret? Hvor finder det føde henne?	
Form: Hvordan ser dyret ud? Hvad vejer det?	
Farve: Hvilke farver og mønstre har dyret?	
Findested: Hvor lever dyret?	
Formering: Hvor mange unger får dyret?	
Fjender: Hvem er dyrets fjender?	
Forsvar: Hvordan kan dyret forsvare sig?	
Andet? Er der andet, I ved om dyret?	